

Tulipaner og buxus microphylla "Mimer" pynter gevaldigt i forhaven.

Farverig forhave hele året

Forhaven er din overgangszone mellem det offentlige og private rum - og hvis man planlægger den rigtigt, vil den byde på oplevelser alle fire årstider.

● Af Anne Bay, havearkitekt

Skønt er det at være husejer. Det indebærer ofte, at man er ejer af en forhave. Forhaven lig-ger typisk imellem huset og vejen.

Ønsker man sig en uformel forhave, betyder det en åben forhave. Den skal invitere til besøg og

En uformel og åben
forhave inviterer til
besøg og kontakt.

kontakt, hvor børn og voksne kan sive ind og ud af haven. Og fra huset kan man så selv følge med i, hvad der sker ude på vejen.

Omdrejningspunktet i den uformelle forhave er stor plantevariation. Vi oplever de forskellige planter til hver deres årstid, da nogle ændrer udtryk i

løbet af året. Planterne skal vælges, så de afløser hinanden og får lov at udfylde "scenen" på forskellige tidpunkter af året.

Forårets blomsterløg

Haven lige nu: Vi er allerede tyvstartet i forhaven, der om foråret skal være et frodigt og livligt sted. I efteråret blev der lagt en stor bunke løg. Her blev lagt lyseblå krokus samt skønne tulipanløg af sorten tulipa turkestanica, kirgisisk tulipan. En vildart fra Tyrkiet med lysegule blomster og den første tulipan, der blomstrer i haven. Det sker som regel i begyndelsen af april, hvor vi allermost sukker efter forår.

Disse tulipaner står i bunden af bedet og lyser op med deres fine stjerner af blomster, der er ret små. Man skulle slet ikke tro, det er tulipaner. Denne vildart kommer igen år efter år.

Der er også lagt orange, sorte og hvide tulipaner i forhavens bed. Desuden kommer man ikke uden om prydløget Purple Sensation, der allerede

ligger i jorden fra sidste år.

I midten af april begynder de orange og hvide tulipaner at blomstre. De bliver ihærdigt efterfulgt af den sortviolette Queen of Night, som forlænger tulipansæsonen helt hen i juni. De næsten sorte tulipaner medvirker til at skabe en fin kontrast til de hvide og orange tulipaner.

Løgene afslutter blomsterfesten med prydløg. Prydløg står længe i blomst, næsten til de første roser begynder at blomstre.

Sommerens stauder

Som stauder til bedet vil jeg forslå salvia nemorosa "Ostfriesland" med lillablå blomster. Salvi-en klippes tilbage i det tidlige forår. De begynder nu for alvor at sende nye friske skud og viser deres grønne vækst, der efterhånden dækker løgenes visne blade. Den forførende lillablå salvie blomstrer fra juni til september, især hvis man er flittig med saksen og fjerner visne frøstande.

I det store bed er der plantet en del buksbom

FORHAVEN

- Forhaven er en overgangszone mellem det private og det offentlige rum.
- En forhavs kan være smal, f.eks. fem meter eller endnu mindre, afhængig af byggelinjen langs vejen.
- Forhaven kan også være en større del af haven, hvis huset ligger trukket langt tilbage på grunden.

– antallet afhænger af bedets størrelse, men plant dem med ca. 1 meters afstand. Plant gerne to forskellige buksbom. *Buxus microphylla* "Faulkner" og sorten "Mimer" med små smalle blade.

Med tiden kan buksbom klippes til runde kugler eller kegler. Bedste tidspunkt for klipning er april. Klipning bør ske i tørvejr, for at forebygge svampeangreb. Suppler efter klipning med en håndfuld gødning eller kompost ved roden - og husk at vande.

Som et alternativ til buksbom kan man vælge en stedstegron taks, *taxus media* "Farmen". Taksen er meget hårdfør og tåler også kraftig

Græsser kan plantes forår og efterår. De er smukke efter rimfrost.

beskæring.

Vinterens græsser

Græsser kan plantes forår og efterår. Alt efter, hvor stor bedet er, plantes flere græsser forskellige steder i bedet.

En god idé er det at plante to græsser i hver sin ende af bedet, da det giver ligevægt. Desuden giver det et godt udtryk at plante græsserne gerne opad de stedsegrønne buksbom.

Den lille elefantgræs, *miscanthus sinensis* "Kleine Silberspinne" er en genial prydgæs til forhaven. Den klæder haven og ændrer sig konstant. I midten af august sender den sine lette, sølv-agtige aks op over planten, og når med dem sin fulde højde på 150 cm.

En gang rimfrost gør bare græsserne endnu skønnere - rimfrosten giver de lette aks et fortryllende udtryk.

Et andet græs forslag er *calamagrotis acutiflora* "Overdam", havesandrør der med aksene kommer til at ligne en søjle - og bliver 160 cm høj. Det er en fin dansk græssort med gulstribede blade.

Det gælder for begge græsser, at de starter væksten tidligt forår. Derfor bør de allerede i marts skæres helt tilbage, så de igen er klar til at pryde forhaven med deres charme.

Når græsser klippes ned i foråret, er løgene allerede i fuld gang og på vej op. Tulipanerne starter farvefesten i forhaven. Cirklen sluttes - og det hele starter forfra.

Roser og langbenede verbena

Til det farverige bed hører også roser. Her et

forslag til to forskellige roser. Det er Rose, "Rose de Rescht", samt Rose, "Gertrud Jekyll", begge remonterende roser.

Remonterende - det betyder, at roserne blomstrer flere gange i løbet af sommeren. Det er roserne, der kræver mest pleje i bedet. Når frosten endelig er væk, skal de klippes 1/3 ned og have den første gødning, evt. suppleret med kompost omkring roden. Husk, at roserne har et stort behov for gødning. I alt skal de gødes fire gange i løbet af sæsonen.

Efterårets fineste og mest elegante plante er den langbenede kæmpeverbena, *verbena bonariensis*. Sidst på sommeren er den her. Små lilla skærme skyder efterhånden op gennem de andre planter.

I juli-august er de klar til at tage over og svæver nu lette og elegante over bedet. Lilla blomsterskærme, der står og svajer i vinden sammen med græsserne på lange, stive, firkantede stængler langt over en meters høje.

Når solens stråler rammer dem, flokkes bier og sommerfugle om de flade skærme, hvor de let kan lande og hente nektar. Kæmpeverbena er egentlig en staude, men hos os optræder den som enårig. Vil man være sikker på, at den kommer, skal man plante nye hvert år. Under milde vintre overvintrer den, og normalt er den flittig til at så sig selv på stedet. ●